

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ (Descriptive Correlational Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของพยาบาลคลินิกเบาหวานในเขตภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย โดยปัจจัยที่เลือก ได้แก่ ภาวะสุขภาพ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การได้รับการพัฒนาความรู้ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยผลการวิจัยนำเสนอเป็น 5 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 4 ความสามารถของพยาบาลคลินิกเบาหวาน

ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของพยาบาลคลินิกเบาหวาน

ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทดสอบการแจกแจงตามปกติของข้อมูลด้วย Mean, Mode, Median, Skewness และ Kurtosis พบว่าข้อมูลมีการแจกแจงตามปกติ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา รายได้ต่อเดือน โรคประจำตัว การได้รับพัฒนาความรู้ในระยะเวลา 5 ปี ระยะเวลาอบรม ระยะเวลาปฏิบัติงาน ระยะเวลาปฏิบัติงานในคลินิกเบาหวาน และจำนวนผู้รับบริการเฉลี่ยต่อวัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ($N = 129$)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อายุ	20 - 29 ปี	10	7.70
	30 - 39 ปี	48	36.90
	40 - 49 ปี	55	43.10
	50 - 60 ปี	16	12.30
สถานภาพสมรส	คู่	92	71.30
	โสด	28	21.70
	หย่าร้าง/แยกกันอยู่	5	3.90
	หม้าย	4	3.10
ศาสนา	พุทธ	123	95.30
	คริสต์	5	3.90
	อิสลาม	1	0.80
รายได้ต่อเดือน	$\leq 10,000$ บาท	2	1.60
	10,001 - 15,000 บาท	16	12.40
	15,001 - 30,000 บาท	76	58.90
	$\geq 30,000$ บาท	35	27.10
โรคประจำตัว	ไม่มี	94	72.90
	มีโรคประจำตัว	35	28.10
	หอบหืด	9	25.70
	ความดันโลหิตสูง	5	14.30
	ไวรัสตับอักเสบบี	4	11.40
	เบาหวาน	3	8.60
	โรคหัวใจ	2	5.70
การได้รับการพัฒนาความรู้	ได้รับการอบรม	94	72.87
	ไม่ได้รับการอบรม	35	27.13
ระยะเวลาอบรม(ชั่วโมง)		21.56	21.86
ระยะเวลาปฏิบัติงาน(ปี)		14.97	7.88

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	<i>M</i>	<i>SD</i>	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาปฏิบัติงานในคลินิกเบาหวาน(ปี)	4.73	3.79	-	-
จำนวนผู้รับบริการต่อวัน	81	43.78	-	-

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 40- 49 ปี (ร้อยละ 43.1) โดยมีอายุเฉลี่ย 41 ปี ($SD = 7.96$) มีสถานภาพคู่ (ร้อยละ 71.3) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 95.3) รายได้ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 15,001 - 30,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 58.9) ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 72.9) โรคประจำตัวที่พบมากที่สุดคือ โรคหอบหืด (ร้อยละ 25.7) การได้รับการพัฒนาความรู้ในระยะเวลา 5 ปี พบว่าส่วนใหญ่ได้รับการอบรม (ร้อยละ 72.87) โดยระยะเวลาอบรมเฉลี่ย 21.56 ชั่วโมง ($SD = 21.86$) ระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 14.97 ปี ($SD = 7.88$) ระยะเวลาปฏิบัติงานในคลินิกเบาหวานเฉลี่ย 4.37 ปี ($SD = 3.79$) และจำนวนผู้เป็นโรคเบาหวานมารับบริการเฉลี่ย 81 รายต่อวัน ($SD = 43.78$)

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคุณวุฒิ ($N = 129$)

คุณวุฒิ	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	113	87.6
การพยาบาลเฉพาะสาขา (4 เดือน)	29	22.3
เวชปฏิบัติครอบครัว	14	48.3
การรักษาเบื้องต้น	10	34.5
สุขภาพจิตและจิตเวช	2	6.9
การพยาบาลผู้สูงอายุ	1	3.5
การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤติ	1	3.5
สาธารณสุขศาสตร์	1	3.5
ปริญญาโท	16	22.4
การบริหารการพยาบาล	6	37.5
การพยาบาลผู้ใหญ่	4	25.0
จิตวิทยาให้คำปรึกษา	2	12.5

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คุณวุฒิ	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาโท (ต่อ)		
บริหารพยาบาลสาธารณสุข	1	6.3
การพยาบาลขั้นสูง(APN)	3	2.3
เวชปฏิบัติครอบครัว	1	33.3
อายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์	1	33.3
เวชปฏิบัติชุมชน	1	33.3

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 87.6) ได้รับวุฒิปริญญาพยาบาลเฉพาะสาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัวมากที่สุด (ร้อยละ 48.3) รองลงมาคือสาขาการรักษามะเร็ง (ร้อยละ 34.5) จบการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 22.4) โดยจบการศึกษาในสาขาการบริหารการพยาบาลมากที่สุด (ร้อยละ 37.5) รองลงมาคือ การพยาบาลผู้ใหญ่ (ร้อยละ 25) ได้รับวุฒิปริญญาพยาบาลขั้นสูง (APN) จำนวน 3 ราย ได้แก่ สาขาเวชปฏิบัติครอบครัว อายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ และเวชปฏิบัติชุมชน

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการให้บริการในคลินิก
เบหาวาน (N = 129)

ลักษณะการให้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
สอน/ ให้ความรู้	111	86.17
จัดระบบบริการในคลินิกเบหาวาน	80	62.02
ทำกิจกรรมกลุ่ม	74	57.36
ตรวจเท้า	68	52.71
ประสานงาน/ ส่งต่อผู้เป็นเบหาวาน	68	52.71
คัดกรองกลุ่มผู้ที่มีความเสี่ยงต่อโรคเบหาวาน	64	49.61
ช่วยแพทย์ตรวจ	53	41.09
เป็นที่ปรึกษาด้านเบหาวาน	51	39.53
เป็นที่ปรึกษา/ ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานอื่น ๆ	37	28.68

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ลักษณะการให้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
เยี่ยมบ้าน	26	20.15
จัดระบบบริการในชุมชน	19	14.73

จากตารางที่ 5 พบลักษณะการให้บริการในคลินิกเบาหวานพบว่า ส่วนใหญ่เน้นการสอน/ให้ความรู้ (ร้อยละ 86.17) รองลงมาได้แก่ การจัดระบบบริการในคลินิกเบาหวาน (ร้อยละ 62.02) และทำกิจกรรมกลุ่ม (ร้อยละ 57.36) ส่วนการบริการในคลินิกเบาหวานที่พบน้อยที่สุดได้แก่ การจัดระบบบริการในชุมชน (ร้อยละ 14.73)

ส่วนที่ 2 ภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง ($N = 129$)

ภาวะสุขภาพ	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Mean%</i>	ระดับ
ข้อจำกัดจากปัญหาทางอารมณ์ (15)	13.31	2.36	88.73	ดี
ข้อจำกัดด้านสุขภาพทางกาย (20)	16.68	2.89	84.30	ดี
สุขภาพทั่วไป (25)	20.67	3.37	82.68	ดี
การทำหน้าที่ทางสังคม (10)	8.17	1.33	81.70	ดี
การทำงานด้านร่างกาย (50)	40.71	6.89	81.42	ดี
ความเจ็บปวด (10)	8.00	1.54	80.00	ค่อนข้างดี
สุขภาพจิตทั่วไป (25)	19.17	3.16	76.68	ค่อนข้างดี
พลังงาน (20)	14.91	2.45	74.55	ค่อนข้างดี
การเปรียบเทียบสุขภาพกับปีที่ผ่านมา (5)	3.50	.76	70.00	ค่อนข้างดี
รวม	148.11	12.46	82.28	ดี

ภาวะสุขภาพในภาพรวมเฉลี่ย 148.11 ($SD = 12.46$) จากคะแนนเต็ม 180 คะแนน จัดอยู่ในระดับดี โดยพบว่ามิติด้านข้อจำกัดจากปัญหาทางอารมณ์มีคะแนนมากที่สุด ($Mean\% = 88.73$)

รองลงมาได้แก่มิติด้านข้อจำกัดด้านสุขภาพทางกาย ($Mean\% = 84.30$) และสุขภาพทั่วไป ($Mean\% = 82.68$) ส่วนภาวะสุขภาพที่มีคะแนนน้อยที่สุดได้แก่ ด้านพลังงาน ($Mean\% = 74.55$) ถัดมาคือด้านสุขภาพจิตทั่วไป ($Mean\% = 76.68$) และด้านความเจ็บปวด ($Mean\% = 80$) ส่วนการเปรียบเทียบสุขภาพกับปีที่ผ่านมาในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี ได้คะแนน 3.5 คะแนนจากคะแนนเต็ม 5 คะแนน

เมื่อพิจารณารายข้อ (ภาคผนวก ค) พบว่าข้อที่ได้คะแนนมากที่สุดได้แก่ ในช่วง 4 สัปดาห์ที่ผ่านมาสามารถทำงานหรือกิจวัตรบางอย่างได้ตามปกติ ($M = 4.71, SD = .62$) รองลงมาได้แก่ อารมณ์ไม่มีผลต่อการทำกิจกรรมตามปกติ ($M = 4.62, SD = .66$) และสามารถขึ้นบันได 1 ขั้นได้ปกติ ($M = 4.62, SD = .66$) ส่วนรายข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ รู้สึกหมดกำลังใจ ซึมเศร้า ($M = 3.52, SD = .74$) ข้อที่ถัดขึ้นมาคือ เมื่อเปรียบเทียบกับ 1 ปีก่อน คิดว่าสุขภาพแย่ลง ($M = 3.52, SD = .74$) และรู้สึกสงบ ($M = 3.56, SD = .67$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยร้อยละ ของคะแนนความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง ($N = 129$)

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Mean%</i>	ระดับ
ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน (15)	11.17	3.94	74.46	ค่อนข้างดี
วิธีการบังคับบัญชา (20)	14.85	2.46	74.25	ค่อนข้างดี
ลักษณะงานที่ปฏิบัติ (25)	17.40	2.58	69.20	ค่อนข้างดี
สภาพแวดล้อมในการทำงาน (25)	17.21	3.76	68.84	ค่อนข้างดี
การยอมรับนับถือในผลงาน (25)	17.03	4.75	68.12	ค่อนข้างดี
นโยบายและการบริหาร (25)	13.17	2.21	65.85	ค่อนข้างดี
เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล (25)	16.45	2.63	65.80	ค่อนข้างดี
ความสำเร็จของงาน (25)	16.26	3.87	65.04	ค่อนข้างดี
ความรับผิดชอบ (25)	16.23	4.00	64.92	ค่อนข้างดี
ความก้าวหน้าในงาน (25)	15.60	3.32	62.40	ค่อนข้างดี
รวม (230)	155.38	19.55	67.56	ค่อนข้างดี

คะแนนความพึงพอใจของพยาบาลคลินิกเบาหวานในภาพรวม เฉลี่ย 155.38 ($SD = 19.55$) จากคะแนนทั้งหมด 230 คะแนน อยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยคะแนนด้านที่มากที่สุด ได้แก่ ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ($Mean\% = 74.46$) รองลงมาได้แก่ วิธีการบังคับบัญชา ($Mean\% = 74.25$) และลักษณะงานที่ปฏิบัติ ($Mean\% = 69.20$) โดยความพึงพอใจด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุดได้แก่ ความก้าวหน้าในงาน ($Mean\% = 62.4$) ความรับผิดชอบ ($Mean\% = 64.92$) และ ด้านความสำเร็จของงาน ($Mean\% = 65.04$)

เมื่อพิจารณาคะแนนรายข้อ (ภาคผนวก ก) พบความสำเร็จของงานด้านการตั้งเป้าหมาย ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดร่วมกับผู้เป็นเบาหวานและครอบครัวมีคะแนนมากที่สุด ($M = 3.9$, $SD = 2.67$) รองลงมาได้แก่ ผู้เป็นเบาหวานยอมรับนับถือท่าน ($M = 3.89$, $SD = 3.61$) และเพื่อนร่วมงานให้ความช่วยเหลือเมื่อท่านต้องการ ($M = 3.76$, $SD = .65$) ส่วนข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดได้แก่ ท่านได้รับการสนับสนุนการศึกษา ทุนวิจัย และ โอกาสที่จะพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการดูแลผู้เป็นเบาหวาน ($M = 2.71$, $SD = 1.01$) ถัดมาคือ ท่านมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่องานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับโรคเบาหวานนอกเหนืองานในหน้าที่ ($M = 2.96$, $SD = .96$) และปริมาณผู้เป็นเบาหวานในความรับผิดชอบของท่านมีความเหมาะสมกับกำลังความสามารถของท่าน ($M = 3.08$, $SD = .84$)

ส่วนที่ 4 ความสามารถของพยาบาลคลินิกเบาหวาน

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยร้อยละ ของคะแนนความสามารถของพยาบาลคลินิกเบาหวาน ($N = 129$)

ความสามารถของพยาบาลคลินิกเบาหวาน	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Mean%</i>	ระดับ
ด้านความรู้ (30 คะแนน)	17.21	3.78	57.37	ต่ำ
ด้านทักษะ (260 คะแนน)	178.14	24.94	68.47	ปานกลาง
ด้านเจตคติ (130 คะแนน)	103.88	9.94	79.91	ดี
ความสามารถโดยรวม = (ความรู้ 40%) + (ทักษะ 40%) + (เจตคติ 20%) = 100%				
= 22.95 + 27.41 + 15.98 = 66.34 ระดับปานกลาง				

คะแนนความสามารถของพยาบาลคลินิกเบาหวานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 66.34) โดยพบว่า คะแนนด้านเจตคติมีคะแนนมากที่สุด ($Mean\% = 79.91$) รองลงมาได้แก่ ด้านทักษะ ($Mean\% = 68.47$) และด้านความรู้ ($Mean\% = 57.37$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายด้านของคะแนนความรู้ (ภาคผนวก ง) พบว่า ด้านพยาธิสภาพของโรคมีคะแนนมากที่สุด ($Mean\% = 83.5$) รองลงมาได้แก่ การตรวจร่างกายเบื้องต้นเพื่อป้องกันและรักษา ($Mean\% = 66.17$) ส่วนความรู้ที่น้อยที่สุดคือ การดูแลด้านจิตใจและจิตวิญญาณ ($Mean\% = 49.4$) ถัดมาคือ การป้องกันและลดความเสี่ยงภาวะแทรกซ้อนของเบาหวาน ($Mean\% = 51.47$)

ความสามารถด้านทักษะรายด้าน (ภาคผนวก ง) พบทักษะด้านพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย ($Mean\% = 75.12$) มีคะแนนสูงสุด รองลงมาได้แก่ ทักษะด้านการให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษา ($Mean\% = 69.92$) และทักษะด้านการสาธิต ($Mean\% = 67.8$) โดยทักษะด้านที่น้อยที่สุดคือ ทักษะด้านการสอน ($Mean\% = 56.08$) รองลงมาได้แก่ ทักษะด้านการเป็นผู้นำ ($Mean\% = 61.71$) และทักษะด้านการบริหารจัดการ ($Mean\% = 65.23$)

ความสามารถด้านเจตคติรายข้อ (ภาคผนวก ง) พบว่าข้อที่ได้คะแนนสูงสุดได้แก่ การพยาบาลผู้เป็นเบาหวานจำเป็นต้องรู้ซึ่งถึงพยาธิสภาพของโรค ($M = 4.5, SD = .72$) รองลงมาได้แก่ ท่านคิดว่าโรคเบาหวานเป็นโรคที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อสังคม ($M = 4.46, SD = .73$) และท่านไม่รู้สึกว่าการดูแลทำเป็นเรื้อรังเกียจ ($M = 4.42, SD = .69$) ส่วนคะแนนรายข้อที่น้อยที่สุดได้แก่ ท่านคิดว่าท่านสามารถจูงใจให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลผู้เป็นเบาหวานได้ ($M = 3.35, SD = .65$) ท่านประยุกต์วิธีการใหม่ ๆ ในการให้ความรู้หรือส่งเสริมให้ผู้เป็นเบาหวานสามารถควบคุมโรคได้ ($M = 3.53, SD = .76$) และท่านไม่รู้สึกเหนื่อยกับการทำงานในคลินิกเบาหวาน ($M = 3.67, SD = .92$)

ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของพยาบาลคลินิกเบาหวาน

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะสุขภาพ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน การได้รับการพัฒนาความรู้ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน กับความสามารถของพยาบาลคลินิกเบาหวาน ($N = 129$)

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ภาวะสุขภาพ	.32**
ระยะเวลาปฏิบัติงาน	-.03
การได้รับการพัฒนาความรู้	.39**
ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	.39**

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 9 พบว่าภาวะสุขภาพ การได้รับการพัฒนาความรู้ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถของพยาบาลคลินิกเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ($r = .32, .39, .39$ ตามลำดับ) ส่วนระยะเวลาปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถของพยาบาลคลินิกเบาหวานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.03$)

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University